

Πιθανότητες και Αλγόριθμοι

Διδάσκοντες: **Ε. Ζάχος, Α. Παγουρτζής, Δ. Φωτάκης**
Επιμέλεια διαφανειών: **Δ. Φωτάκης**

Σχολή Ηλεκτρολόγων Μηχανικών
και Μηχανικών Υπολογιστών

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Πιθανοτικοί Αλγόριθμοι

- **Πιθανοτικός αλγόριθμος** κάνει τυχαίες επιλογές και εξαρτά εξέλιξη του από αυτές.
 - Κατανομή πιθανότητας πάνω σε ντετερμινιστικούς αλγόριθμους.
- Πλεονεκτήματα πιθανοτικών αλγόριθμων:
 - Απλότητα και κομψότητα (π.χ. quickselect, primality).
 - Συνήθως ταχύτεροι από ντετερμινιστικούς.
 - Όταν έχουμε μερική γνώση, περιορισμένη μνήμη, κλπ., πρακτικά αποτελούν μόνη αποδοτική λύση.
- Μειονεκτήματα:
 - Λάθος απάντηση (με μικρή πιθανότητα).
 - Κυμαινόμενος χρόνος εκτέλεσης.
 - Δύσκολο debugging.

Πώς τα Καταφέρνουν;

- Εκμεταλλεύονται «εργαλεία» της πιθανότητας.
- «Αδυνατίζει» (και γίνεται πιο ρεαλιστική) η χειρότερη περίπτωση (π.χ. quicksort).
- Τυχαία δειγματοληψία: αντιπροσωπευτικό δείγμα και λύση (π.χ. clustering, sublinear algs).
- Ικανό πλήθος πιστοποιητικών (βλ. property testing).
- Τυχαία μοιρασιά εργασιών: ισορροπημένη και με ελάχιστο κόστος (υπολογιστικό, επικοινωνιακό).
- Fingerprinting και hashing.
- «Σπάσιμο» συμμετρίας (π.χ. Ethernet, leader election).
- Προσομοίωση διαδικασιών και rapid mixing.

Γινόμενο Πολυωνύμων

- Πολυώνυμα $P_1(x), P_2(x), P_3(x)$ ορισμένα σε field F .
- Έλεγχος αν $P_1(x) \times P_2(x) = P_3(x)$
 - ... σε χρόνο (σημαντικά) μικρότερο του πολλαπλασιασμού;
- Ελέγχουμε αν $Q(x) = P_1(x) \times P_2(x) - P_3(x)$ είναι (ταυτ.) 0.
 - Έστω $Q(x)$ βαθμού d και όχι (ταυτοτικά) 0. Για κάθε $S \subseteq F$, $\Pr_{r \in S}[Q(r) = 0] \leq d/|S|$.
 - Για $|S| = 100d$ και 3 ανεξ. δείγματα, πιθαν. λάθους $\leq 10^{-6}$.
 - Χρόνος πολ/μού: $\Theta(d^2)$. Χρόνος ελέγχου: $\Theta(d)$.
- Επεκτείνεται σε πολυώνυμα πολλών μεταβλητών, όπου αντίστοιχη πιθανότητα ορίζεται με συνολικό βαθμό.
 - Θεώρημα Schwartz-Zippel.

Γινόμενο Πινάκων

- Δίνονται A, B, C πίνακες $n \times n$.
 - Έλεγχος αν $AB = C$ σε χρόνο $O(n^2)$.
- Τυχαίο διάνυσμα $r \in \{0, 1\}^n$. Απαντ. ΝΑΙ αν $A(Br) = Cr$.
 - Ισοδύναμα αν $Dr = 0$, όπου $D = (AB - C)$.
 - Αν $D \neq 0$, D έχει μη μηδενικά στοιχεία. Χβτγ., κάποια στην 1^η γραμμή του D, ένα στην 1^η στήλη.
 - Για κάθε επιλογή των r_2, \dots, r_n , υπάρχει μια (το πολύ) επιλογή για το r_1 τ.ω. $\sum_{j=1}^n D_{1j}r_j = 0$
 - Άρα πιθανότητα λάθους $\leq 1/2$.
 - Με π.χ. 30 ανεξάρτητες επαναλήψεις, πιθαν. λάθους $< 10^{-6}$.

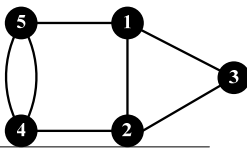
Γινόμενο Πινάκων: Εργαλείο

- Ανάλυση βασίζεται σε αρχή αναβολής τυχαίων αποφάσεων (principle of deferred decisions):
 - «Φιξάρουμε» μέρος των τυχαίων επιλογών (συνήθως σε αυθαίρετες τιμές).
 - Υπολογίζουμε πιθανότητα, δεδομένων αυτών των τιμών.
 - Τεχνικά, υπολογίζουμε την πιθανότητα υπό συνθήκη. Επειδή ισχύει για αυθαίρετη συνθήκη, ισχύει χωρίς συνθήκη.
- Γενικότερα, έστω E_1, \dots, E_n μια διαμέριση του δειγματοχώρου σε γεγονότα. Τότε:

$$\Pr[B] = \sum_{i=1}^n \Pr[B \cap E_i] = \sum_{i=1}^n \Pr[B|E_i] \Pr[E_i]$$

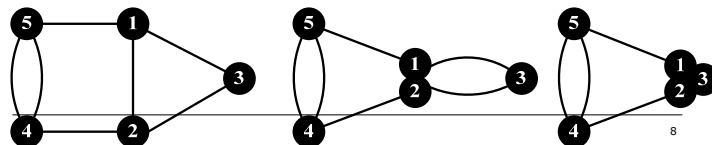
Ελάχιστη Τομή

- Μη κατευθυνόμενο συνεκτικό πολυγράφημα $G(V, E)$.
 - Πολλαπλές ακμές, όχι χωρητικότητες / βάρη.
- Τομή: διαμέριση κορυφών $(S, V \setminus S)$ με $\emptyset \neq S \subset V$.
 - Σύνολο ακμών που αφαιρέσή τους δημιουργεί τουλάχιστον 2 συνεκτικές συνιστώσες.
 - Μέγεθος τομής $b(S, V \setminus S) = |\{\{u, v\} \in E : u \in S, v \notin S\}|$
- Πρόβλημα: υπολογισμός μιας ελάχιστης τομής.
 - Λύνεται σε χρόνο $O(n^4)$ με διαδοχικές εφαρμογές αλγόριθμου μέγιστης ροής.
 - Υπάρχουν εξειδικευμένοι αλγόριθμοι με χρόνο $O(n^3)$.

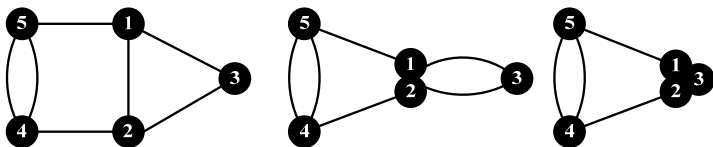
Σύμπτυξη Κορυφών

- **Σύμπτυξη** κορυφών u και v:
 - Αντικατάσταση u, v από μία νέα κορυφή uv.
 - Κάθε ακμή $\{x, u\} / \{x, v\}$ αντικαθίσταται από ακμή $\{x, uv\}$.
 - Ακμές $\{u, v\}$ παραλείπονται.
 - Διαδοχικές σύμπτξεις κορυφών 1, 2 και 12, 3.
- Τομή σε γράφημα μετά από διαδοχικές συμπιέσεις αντιστοιχεί σε τομή σε αρχικό γράφημα.
 - Λειτουργία σύμπτυξης **δεν** μειώνει ελάχιστη τομή.

Πιθανοτικός Αλγόριθμος [Karger, 93]

- Ενόσω το γράφημα που απομένει έχει > 2 κορυφές:
 - Διάλεξε μια τυχαία **ακμή** $\{u, v\}$.
 - Αντικατέστησε γράφημα με αυτό που προκύπτει από σύμπτυξη κορυφών u και v .
- Ακμές τομής αυτές μεταξύ 2 κορυφών που απομένουν.
- Τομή ορίζεται από κορυφές που συμπτύχθηκαν στις 2 κορυφές που απομένουν.

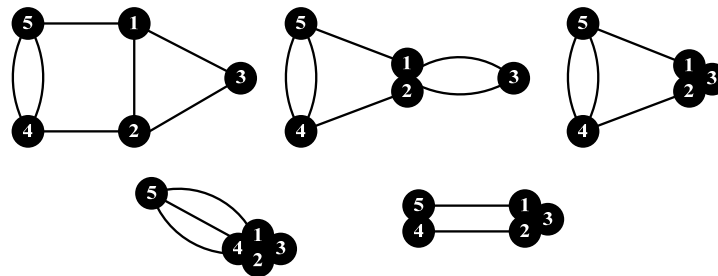

Προχωρημένα Θέματα Αλγορίθμων

Πιθανότητες και Αλγόριθμοι 9

Παράδειγμα

- Αρχικές συμπτώξεις 1, 2, και 12, 3.
 - Σύμπτυξη 123, 4.
 - Σύμπτυξη 5, 4.

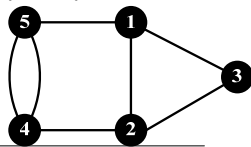

Προχωρημένα Θέματα Αλγορίθμων

Πιθανότητες και Αλγόριθμοι 10

Πιθανοτικός Αλγόριθμος [Karger, 93]

- Βασικές ιδιότητες:
 - Πάντα τερματίζει έπειτα από $n - 2$ συμπτώξεις.
 - Υπολογίζει μία τομή, μπορεί **όχι** ελάχιστη.
 - Ποιά πιθανότητα p να καταλήξει σε ελάχιστη τομή;
 - Αν p όχι αμελητέα, μεγαλώνει γρήγορα με επαναλήψεις.
 - Αν $p \geq 2/n^2$, πιθανότητα τουλ. μία από $n^2 \ln n$ επαναλήψεις να καταλήξει σε ελάχιστη τομή $\geq 1 - 1/n^2$.
- Έστω ελάχιστη τομή $C = \{e_1, \dots, e_k\}$ μεγέθους k .
 - Αλγ. επιστρέφει C ανν καμία από ακμές C δεν επιλεγεί για σύμπτυξη.

Προχωρημένα Θέματα Αλγορίθμων

Πιθανότητες και Αλγόριθμοι 11

Πιθανότητα Επιτυχίας

- Συγκεκριμένη ελάχιστη τομή $C = \{e_1, \dots, e_k\}$ μεγέθους k .
 - Πιθανότητα καμία από ακμές C **δεν** επιλέγεται για σύμπτυξη.
 - Ελάχιστος βαθμός κορυφής \geq ελάχιστη τομή.
 - $G(V, E)$ έχει ελάχιστο βαθμό κορυφής $\geq k$.
 - G έχει #ακμών $\geq nk/2$.
 - Πιθανότητα δεν επιλέγεται ακμή του C στην 1^η σύμπτυξη:
$$p_1 \geq \frac{\frac{nk}{2} - k}{\frac{nk}{2}} = \frac{n-2}{n}$$
 - Μετά από t συμπτώξεις, γράφημα έχει ελάχιστο βαθμό $\geq k$.
 - #ακμών $\geq (n-t)k/2$.
 - Πιθανότητα δεν επιλέγεται ακμή C του ούτε στην $(t+1)$ ^η σύμπτυξη:
$$p_{t+1} \geq \frac{\frac{(n-t)k}{2} - k}{\frac{(n-t)k}{2}} = \frac{n-t-2}{n-t}$$

Προχωρημένα Θέματα Αλγορίθμων

Πιθανότητες και Αλγόριθμοι 12

Πιθανότητα Επιτυχίας

- Συγκεκριμένη ελάχιστη τομή $C = \{e_1, \dots, e_k\}$ μεγέθους k .
 - Πιθανότητα καμία από ακμές C δεν επιλέγεται για σύμπτυξη:
$$p = p_1 \cdot p_2 \cdots p_{n-2} \geq \frac{n-2}{n} \cdot \frac{n-3}{n-1} \cdot \frac{n-4}{n-2} \cdots \frac{2}{4} \cdot \frac{1}{3} = \frac{2}{n(n-1)}$$
- Άρα $p \geq 2/n^2$, και πιθανότητα τουλ. μία από $n^2 \log n$ επαναλήψεις να καταλήξει σε **ελάχιστη τομή** $\geq 1 - 1/n^2$.
 - Χρόνος εκτέλεσης $O(n^2)$ / επανάληψη.
 - Συνολικός χρόνος $O(n^4 \log n)$.

Χρόνος Εκτέλεσης

- Όμως (σχετικά) μικρή πιθανότητα αποτυχίας στις πρώτες μισές συμπτώξεις!
 - Π.χ. πιθανότητα να μην συμπτυχθεί καμία ακμή C στις πρώτες $(n-3)/2$ συμπτώξεις $\geq 1/4$.
 - «Ακριβές» συμπτώξεις είναι «επιτυχημένες».
- Αναδρομική υλοποίηση σε φάσεις:
 - Εκτέλεση βασικού αλγόριθμου για $n/2$ συμπτώξεις 4 φορές.
 - Συνεχίσουμε αναδρομικά για καθένα από τα αποτελέσματα.
- Χρόνος εκτέλεσης $O(n^2 \log^3 n)$ για πιθανότητα επιτυχίας $= 1 - O(1/n)$.

Μέγιστη Τομή

- Μη κατευθυνόμενο γράφημα $G(V, E)$ με m ακμές.
 - Αλγόριθμος γενικεύεται και όταν ακμές έχουν βάρη.
- Τομή: διαμέριση κορυφών $(S, V \setminus S)$ με $\emptyset \neq S \subset V$.
 - Σύνολο ακμών που αφαίρεσή τους δημιουργεί τουλ. 2 συνεκτικές συνιστώσες.
 - Μέγεθος τομής $b(S, V \setminus S) = |\{\{u, v\} \in E : u \in S, v \notin S\}|$
- Πρόβλημα: υπολογισμός μιας μέγιστης τομής.
 - NP-complete, αλγόριθμος με λόγο προσέγγισης 0.878 [Goemans, Williamson, 94], τυχαία στρογγυλοποίηση.

Μέγιστη Τομή

- (Απλός) αλγόριθμος: κάθε κορυφή v εντάσσεται στο S ανεξάρτητα με πιθανότητα $1/2$ (διαφορετικά στο $V \setminus S$).
 - X πλήθος ακμών στην τομή $(S, V \setminus S)$ (τυχαία μεταβλητή).
 - Ακμή e «διασχίζει» τομή $(S, V \setminus S)$ με πιθανότητα $1/2$.
 - Αναμενόμενο πλήθος ακμών στην τομή $(S, V \setminus S)$:
$$\mathbb{E}[X] = m/2$$
 (γραμμικότητα μέσης τιμής).
 - $\Pr[X \geq m/2] \geq 2/(m+2)$
$$\frac{m}{2} = \mathbb{E}[X] \leq (1 - \Pr[X \geq \frac{m}{2}])(\frac{m}{2} - 1) + \Pr[X \geq \frac{m}{2}] m$$
 - Πιθανότητα τουλ. μία από $(m+2) \ln n$ επαναλήψεις να καταλήξει σε τομή με τουλ. $m/2$ ακμές $\geq 1/n^2$.
 - Βέλτιστη λύση $\leq m$.
 - Λόγος προσέγγισης $1/2$, με πιθανότητα $\geq 1 - 1/n^2$.

Monte Carlo vs Las Vegas

- Monte Carlo αλγόριθμοι (π.χ. min-cut, max-cut):
 - Μπορεί να δώσουν λάθος απάντηση (με μικρή πιθανότητα), χρόνος εκτέλεσης ντετερμινιστικός (συνήθως!).
 - Πιθανότητα λάθους μπορεί να γίνει πολύ-πολύ μικρή με ανεξάρτητες επαναλήψεις.
 - Προβλήματα απόφασης: one-sided error και two-sided error.
 - Πολυωνυμικοί one-sided error αλγόριθμοι: RP και coRP.
 - Πολυωνυμικοί two-sided error αλγόριθμοι: BPP.
- Las Vegas αλγόριθμοι (π.χ. quicksort, quickselect):
 - Πάντα σωστή απάντηση, χρόνος εκτέλεσης τυχαία μεταβλητή.
 - Πολυωνυμικοί αλγόριθμοι: ZPP.

Βασικές Έννοιες Πιθανότητας

- Δειγματοχώρος, γεγονός και πιθανότητα, τυχαία μεταβλητή.
 - $\Pr[A \cup B] = \Pr[A] + \Pr[B] - \Pr[A \cap B]$
(γενικεύεται με μέθοδο εγκλεισμού - αποκλεισμού).
 - Union bound: $\Pr[\cup_{i=1}^n A_i] \leq \sum_{i=1}^n \Pr[A_i]$
 - Πιθανότητα A υπό συνθήκη B: $\Pr[A|B] = \Pr[A \cap B] / \Pr[B]$
Γενίκευση: $\Pr[\cap_{i=1}^n A_i] = \Pr[A_1] \Pr[A_2|A_1] \cdots \Pr[A_n | \cap_{i=1}^{n-1} A_i]$
 - Ανεξάρτητα γεγονότα: $\Pr[A \cap B] = \Pr[A] \Pr[B]$.
 - Αρνητικά σχετιζόμενα γεγονότα.

Βασικές Έννοιες Πιθανότητας

- Μέση τιμή: $\mathbb{E}[X] = \sum_{k=0}^{\infty} \Pr[X = k] k$
 - Ισοδύναμα (ακέραιες τυχαίες μεταβλ.): $\mathbb{E}[X] = \sum_{k=1}^{\infty} \Pr[X \geq k]$
 - Γραμμικότητα: $\mathbb{E}[X+Y] = \mathbb{E}[X] + \mathbb{E}[Y]$.
 - Ανισότητα Jensen: Αν f κυρτή συνάρτηση, $\mathbb{E}[f(X)] \geq f(\mathbb{E}[X])$.
 - Αν X και Y ανεξάρτητες: $\mathbb{E}[X Y] = \mathbb{E}[X] \mathbb{E}[Y]$.
- Διακύμανση (variance):
 - $\text{Var}[X] = \mathbb{E}[(X - \mathbb{E}[X])^2] = \mathbb{E}[X^2] - \mathbb{E}[X]^2$
 - Τυπική απόκλιση (std deviation): $\sigma_X = \text{Var}(X)^{1/2}$
 - Αν X και Y ανεξάρτητες: $\text{Var}[X + Y] = \text{Var}[X] + \text{Var}[Y]$.
- Probability generating function:

$$G_X(z) = \sum_{k=0}^{\infty} \Pr[X = k] z^k \quad \begin{array}{l} \mathbb{E}[X] = G'_X(1) \\ \text{Var}[X] = G''_X(1) + G'_X(1) - G'_X(1)^2 \end{array}$$

Παραδείγματα Κατανομών

- Bernoulli μεταβλητή X : 1 με πιθαν. p , και 0 διαφ.
 - $\mathbb{E}[X] = p$, $\text{Var}[X] = p(1 - p)$, $G_X(z) = 1 - p + pz$.
- Δυωνυμική κατανομή $\Pr[X = k] = \binom{n}{k} p^k (1 - p)^{n-k}$
Bin(n, p):
 - Αριθμός επιτυχιών σε n «ρίψεις» με πιθανότητα επιτυχίας p .
 - Άθροισμα n Bernoulli μεταβλητών με παράμετρο p .
 - $\mathbb{E}[X] = np$, $\text{Var}[X] = np(1 - p)$, $G_X(z) = (1 - p + pz)^n$
- Γεωμετρική κατανομή Geo(p): $\Pr[X = k] = (1 - p)^{k-1} p$
 - Αριθμός «ρίψεων» μέχρι την πρώτη επιτυχία (waiting time).
 - $\mathbb{E}[X] = 1/p$, $\text{Var}[X] = (1 - p)/p^2$, $G_X(z) = pz / (1 - z + pz)$
 - Αμνησία: $\Pr[X = n+k | X > k] = \Pr[X = n]$

Μπάλες και Κουτιά

- Έχουμε m μπάλες και n κουτιά. Κάθε μπάλα επιλέγει το κουτί της ισοπίθανα και ανεξάρτητα.
 - Απλό μοντέλο, πλήθος εφαρμογών(!).
 - Μέγιστος #μπαλών σε κάποιο κουτί;
 - Load balancing. Hashing with chains.
 - Ελάχιστο m ώστε να εμφανιστεί κουτί με ≥ 2 μπάλες;
 - Birthday paradox.
 - Ελάχιστο m ώστε κανένα κουτί άδειο;
 - Coupon collecting.

Μέγιστος #Μπαλών

- Πιθανότητα να βρεθεί κουτί με $\geq 3 \ln n / \ln \ln n$ μπάλες είναι $\leq 1/n$.
 - $L_i = \#$ μπαλών σε κουτί i : $\Pr[L_i \geq k] = \binom{n}{k} \left(\frac{1}{n}\right)^k \quad k! \geq (k/e)^k$
 $\leq \frac{n^k e^k}{k^k n^k} = \left(\frac{e}{k}\right)^k$
 - Συνεπώς $\Pr\left[L_i \geq \frac{3 \ln n}{\ln \ln n}\right] \leq n^{-2}$
 - ... και (από union bound) $\Pr\left[\exists i : L_i \geq \frac{3 \ln n}{\ln \ln n}\right] \leq \frac{n}{n^2} = \frac{1}{n}$
 - Πιο ακριβής ανάλυση είναι εφικτή [Gonnet].
- Νδο με πιθανότητα $\geq 1/n$, υπάρχει κουτί με $\Omega(\ln n / \ln \ln n)$.

Δυο Μπάλες στο Ίδιο Κουτί

- Πιθανότητα όλες οι m ($< n$) μπάλες σε διαφορετικό κουτί:

$$P_m = \frac{n}{n} \frac{n-1}{n} \frac{n-2}{n} \dots \frac{n-m+1}{n} = \prod_{k=1}^{m-1} \left(1 - \frac{k}{n}\right)$$

$$\leq \prod_{k=1}^{m-1} e^{-k/n} = e^{-m(m-1)/(2n)}$$

- Πιθανότητα τουλ. 2 μπάλες στο ίδιο κουτί $\geq 1 - P_m$
 - Για $n = 365$ και $m = 28$: πιθανότητα σε 28 ανθρώπους, κάποιος να έχουν γενέθλια την ίδια μέρα $> 1 - e^{-1}$

Συλλογή Κουπονιών

- Ελάχιστο m ώστε κανένα κουτί άδειο.
 - $Z_k = \#$ μπαλών όταν για πρώτη φορά #γεμάτων κουτιών = k .
 - $X_k = Z_{k+1} - Z_k$: #μπαλών για να γεμίσει το $k+1$ κουτί.
 - X_k ακολουθεί γεωμετρική κατανομή με παράμετρο $1 - k/n$, και έχει $\mathbb{E}[X_k] = n/(n - k)$.
 - Γραμμικότητα μέσης τιμής: $\mathbb{E}[Z_n] = \sum_{k=0}^{n-1} \mathbb{E}[X_k] = \sum_{k=0}^{n-1} \frac{n}{n-k} = nH_n$
- Εμφανίζει ισχυρή συγκέντρωση γύρω από την μέση τιμή:
 - $Y_{j,k}$: κουτί j είναι άδειο μετά τις πρώτες k μπάλες. $\Pr[Y_{j,k}] = \left(1 - \frac{1}{n}\right)^k \leq e^{-k/n}$
 - Για κάθε $\beta > 1$, πιθανότητα κάποιο κουτί άδειο μετά από $\beta n \ln n$ μπάλες: $\leq n e^{-\beta \ln n} = n^{1-\beta}$
 - Μπορεί ν.δ.ο. για κάθε c , πιθανότητα κάποιο κουτί άδειο μετά από $n(\ln n + c)$ μπάλες: $\leq e^{-e^c}$

Συγκέντρωση στη Μέση Τιμή

- (Πραγματική τιμή) «ομαλών» συναρτήσεων μεγάλο αριθμού ανεξάρτητων τυχαίων μεταβλητών «κινείται» σε ένα μικρό διάστημα γύρω από την μέση τιμή.
 - Βλ. [Dubhashi and Panconessi, Concentration of Measure for the Analysis of Randomized Algorithms, 2007].
- Ανισότητα Markov (γενική, αλλά όχι ιδιαίτερα ισχυρή):
 - Χ μη-αρνητική τυχαία μεταβλητή. $\Pr[X \geq t \mathbb{E}[X]] \leq 1/t$
Για κάθε $t > 0$, $\Pr[X \geq t] \leq \mathbb{E}[X]/t$
- Ανισότητα Chebysen (γενική, ισχυρότερη):
 - Για κάθε $t > 0$, $\Pr[|X - \mathbb{E}[X]| \geq t \sigma_X] \leq 1/t^2$
 - Απόδειξη εύκολα από ορισμό $\text{Var}[X]$ και ανισότητα Markov.

Chernoff Bounds

$$\forall \epsilon \in (0, 0.7), \frac{e^\epsilon}{(1+\epsilon)^{1+\epsilon}} \leq 1 - \frac{\epsilon^2}{e}$$

- Έστω X_1, \dots, X_n **ανεξάρτητες** Bernoulli τ.μ. με $\mathbb{E}[X_k] = p_k$, $X = X_1 + \dots + X_n$, και $\mathbb{E}[X] = \mu$. Για κάθε $\epsilon > 0$,

$$\Pr[X > (1 + \epsilon)\mu] \leq \left[\frac{e^\epsilon}{(1 + \epsilon)^{1+\epsilon}} \right]^\mu$$
 - Για κάθε $t > 0$, και χρησιμοποιώντας ανισότητα Markov:

$$\Pr[X > (1 + \epsilon)\mu] = \Pr[e^{tX} > e^{t(1+\epsilon)\mu}] \leq \mathbb{E}[e^{tX}] / e^{t(1+\epsilon)\mu}$$

$$\mathbb{E}[e^{tX}] = \prod_{k=1}^n \mathbb{E}[e^{tX_k}] \leq \prod_{k=1}^n e^{p_k(e^t - 1)} = e^{(\mu)(e^t - 1)}$$

$$\Pr[X > (1 + \epsilon)\mu] \leq \left[\frac{e^{e^t - 1}}{e^{t(1+\epsilon)}} \right]^\mu$$

$$\stackrel{t = \ln(1+\epsilon)}{\Rightarrow} \Pr[X > (1 + \epsilon)\mu] \leq \left[\frac{e^\epsilon}{(1 + \epsilon)^{1+\epsilon}} \right]^\mu$$

Chernoff Bounds

- Έστω X_1, \dots, X_n **ανεξάρτητες** Bernoulli τ.μ., $X = X_1 + \dots + X_n$, και $\mathbb{E}[X] = \mu$.
 - Για κάθε $1 \geq \epsilon > 0$, $\Pr[X > (1 + \epsilon)\mu] \leq e^{-\epsilon^2 \mu / 3}$
 $\Pr[X < (1 - \epsilon)\mu] \leq e^{-\epsilon^2 \mu / 2}$
 - Εξαιρετικά ισχυρή συγκέντρωση γύρω από την μέση τιμή!
 - Απαιτούν σύγκριση Χ με λογαριθμική ποσότητα για να «δουλέψουν καλά».
 - Αντίστοιχα φράγματα για τ.μ. X_k με πεδίο τιμών το $[0, w_k]$.
 - Απαιτούν **ανεξαρτησία** (ή αρνητική εξάρτηση).
 - Αντίστοιχα bounds για τ.μ. με περιορισμένη εξάρτηση.
 - Πολύ σημαντικά για την ανάλυση πιθανοτικών αλγορίθμων.

Τυχαία Δειγματοληψία

- Σύνολο A , $|A| = n$, (άγνωστου μεγέθους) σύνολο $X \subseteq A$ με στοιχεία A που έχουν κάποια ιδιότητα.
 - Έστω $|X| = p n$. Θα υπολογίσουμε εκτίμηση p' για p .
 - Επιλέγουμε «δείγμα» A' , $|A'| \geq 3 \ln(2/\delta) / \epsilon^2$, και υπολογίζουμε $p' = |A' \cap X|$.
 - Με πιθανότητα $\geq 1 - \delta$, εκτίμηση $p' \in [p - \epsilon, p + \epsilon]$.
- Σύνολο A , $|A| = n$, με διαμέριση A_1, \dots, A_k , $|A_j| = a_j n \geq \gamma n$, που ορίζεται από κάποιες ιδιότητες (π.χ. τι ψηφίζουν).
 - Θα εκτιμήσουμε όλα τα a_j γνωρίζοντας μόνο ότι είναι $\geq \gamma$.
 - Επιλέγουμε «δείγμα» B , $|B| \geq 3 \ln(2/(\delta \gamma)) / (\gamma \epsilon^2)$.
 - Έστω $B_j = A_j \cap B$ και $\beta_j = |B_j| / |B|$.
 - Με πιθανότητα $\geq 1 - \delta$, για όλα τα A_j , $(1 - \epsilon) a_j \leq \beta_j \leq (1 + \epsilon) a_j$

Παραδείγματα

- Αν μοιράζουμε $m = n \ln n$ μπάλες σε n κουτιά, πιθανότητα προκύψει κουτί με $> 3 \ln n$ μπάλες είναι $\leq 1/n$.

Set Balancing:

- A_1, \dots, A_n υποσύνολα U , $|U| = n$ και για κάθε j , $|A_j| = n/2$.
- Ζητείται διαμέριση U σε B και W που ελαχιστοποιεί: $\max_j ||A_j \cap B| - |A_j \cap W||$
- Τυχαία διαμέριση B, W : $\max_j ||A_j \cap B| - |A_j \cap W|| \leq 3\sqrt{n \ln n}$ με πιθανότητα $\geq 1 - 2/n^2$.
- Για κάθε j , $X_j = |A_j \cap W|$ με $E[X_j] = n/4$. Έχουμε:

$$\Pr \left[||A_j \cap B| - |A_j \cap W|| > 3\sqrt{n \ln n} \right] = \Pr \left[|n/2 - 2|A_j \cap W|| > 3\sqrt{n \ln n} \right]$$

$$\frac{\overbrace{\frac{E[X_j]}{n}}^{\frac{\epsilon}{n}} \cdot \overbrace{6\sqrt{\ln n}}^{\frac{\epsilon}{n}}}{\frac{4}{\sqrt{n}}} = \frac{3}{2}\sqrt{n \ln n}$$

$$= \Pr \left[|\mathbb{E}[X_j] - X_j| > \frac{3}{2}\sqrt{n \ln n} \right]$$

$$\leq 2e^{-\frac{n}{12} \left(\frac{6\sqrt{\ln n}}{\sqrt{n}}\right)^2} = 2/n^3$$

Προσεγγιστικοί Αλγόριθμοι

- ... για NP-hard προβλήματα [Johnson, Sahni and Gonzalez, ..., 70's]
 - Αλγόριθμοι πολυωνυμικού χρόνου. Όχι (πάντα) βέλτιστη λύση.
 - Ανάλυση χειρότερης περίπτωσης ως προς ποιότητα λύσης.
- Σχεδιασμός poly-time αλγορίθμων που συμπεριφέρονται **αποδεδειγμένα καλά** για κάθε στιγμιότυπο.

Λόγος προσέγγισης

- Αλγόριθμου A για πρόβλημα Π (πάντα ≥ 1):

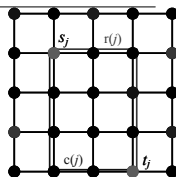
$$\text{Μεγιστοποίηση: } \gamma_{\Pi}(A) = \max_{\sigma \in S_{\Pi}} \frac{f_{\sigma}(\lambda^*(\sigma))}{f_{\sigma}(\lambda_A(\sigma))}$$

$$\text{Ελαχιστοποίηση: } \gamma_{\Pi}(A) = \max_{\sigma \in S_{\Pi}} \frac{f_{\sigma}(\lambda_A(\sigma))}{f_{\sigma}(\lambda^*(\sigma))}$$

- Προβλήματος Π : $\gamma_{\Pi} = \min_{A \text{ poly-time alg}} \{\gamma_{\Pi}(A)\}$

VLSI Routing

- Grid $n \times n$ και k ζεύγη κορυφών (s_j, t_j) που πρέπει να συνδέσουμε με μονοπάτια.
 - Δύο μόνο δυνατότητες για κάθε ζεύγος j : $r(j)$: πρώτα ευθεία μετά κάθετα. $c(j)$: πρώτα κάθετα μετά ευθεία.

- Συνδέσεις που ελαχιστοποιούν φορτίο (#μονοπατιών) κάθε ακμής.

- NP-complete. Εκφράζεται ως Ακέραιο Γραμμικό Πρόγραμμα:

$$\begin{aligned} & \min W \\ \text{s.t. } & \sum_{e \in r(j)} x_j + \sum_{e \in c(j)} (1 - x_j) \leq W \quad \forall e \in E \\ & x_j \in \{0, 1\} \quad \forall j \in [k] \end{aligned}$$

VLSI Routing

- Λύνουμε σε πολυωνυμικό χρόνο το αντίστοιχο (μη Ακέραιο) Γραμμικό Πρόγραμμα:
 - Βέλτιστη κλασματική λύση $W^* \leq$ βέλτιστη ακέραια λύση.

$$\begin{aligned} & \min W \\ \text{s.t. } & \sum_{e \in r(j)} x_j + \sum_{e \in c(j)} (1 - x_j) \leq W \quad \forall e \in E \\ & x_j \geq 0 \quad \forall j \in [k] \end{aligned}$$

- Ντετερμινιστικό στρογγύλεμα:

- Για κάθε j , αν $x_j^* \geq 1/2$ στην βέλτιστη ΓΠ-λύση, (s_j, t_j) συνδέεται με $r(j)$, διαφορετικά με $c(j)$.
- Λόγος προσέγγισης 2, επειδή $\max(x_j^*, 1 - x_j^*) \geq 1/2$.

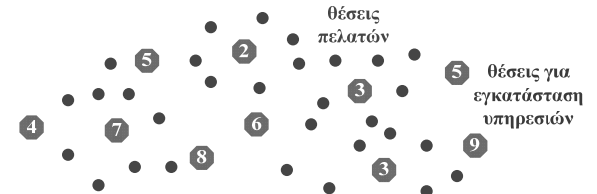
VLSI Routing

- Πιθανοτικό στρογγύλεμα (randomized rounding):
 - Για κάθε j , (s_j, t_j) συνδέεται με $r(j)$ με πιθανότητα x_j^* , διαφορετικά συνδέεται με $c(j)$.
 - Τυχαία μετ/τη W : μέγιστο φορτίο ακμής στην (ακέραια) λύση (x_1, \dots, x_n) που προκύπτει. $E[W_e] \leq W^*$.
 - Θέτουμε $m = 2n(n-1)$ (#ακμών στο grid).
 - Εφαρμόζοντας Chernoff bounds με $\epsilon = \sqrt{3 \ln(m/\delta)}/W^*$ έχουμε ότι αν $W^* \geq 3 \ln(m/\delta)$, τότε:

$$\Pr \left[W \leq W^* + \sqrt{3W^* \ln(m/\delta)} \right] \geq 1 - \delta$$

Metric Facility Location

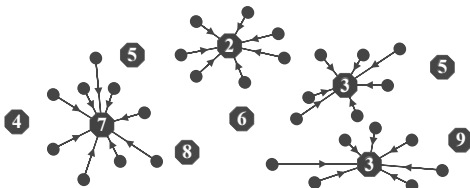
- Μετρικός χώρος (μη αρνητικές συμμετρικές **αποστάσεις** $d(u, v)$ που ικανοποιούν την **τριγωνική ανισότητα**).
- Θέσεις υπηρεσιών \mathcal{F} με κόστος εγκατάστασης $f_z, \forall z \in \mathcal{F}$
 - Ενιαίο κόστος: εγκατάσταση οπουδήποτε με κόστος f
- Θέσεις πελατών \mathcal{L} και αποστάσεις $d: \mathcal{F} \times \mathcal{L} \mapsto \mathbb{R}_+$

Χωροθέτηση Υπηρεσιών (Facility Location)

- Θέσεις εγκατάστασης υπηρεσιών $F \subseteq \mathcal{F}$ με ελάχιστο κόστος εγκατάστασης + κόστος εξυπηρέτησης

$$\min_{F \subseteq \mathcal{F}} \left\{ \sum_{z \in F} f_z + \sum_{u \in \mathcal{L}} d(F, u) \right\}$$

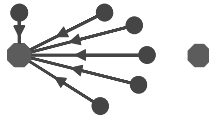

Χωροθέτηση Υπηρεσιών

- Έχει μελετηθεί εκτενώς [MirchaFrancis90], [Shmoys00], [Guha00]:
 - Χωροθέτηση υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, εταιρικός σχεδιασμός δικτύων, clustering.
 - NP-hard, λόγος προσέγγισης ≥ 1.463 (πολυων. χρ.) [Guha, Khuller, SODA 98].
 - Πολυωνυμικός αλγόριθμος με λόγο προσέγγισης 1.5 [Byrka, APPROX 07].
 - **Τεχνικές:** τοπική αναζήτηση, primal-dual, στρογγύλεμα λύσεων ΓΠ, και συνδυασμοί τους.
 - Επίλυση πολύ μεγάλων στιγμιοτύπων.

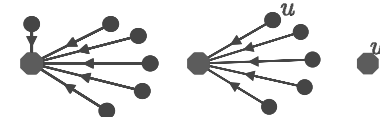
Online Facility Location [Meyerson, 01]

- Απαιτήσεις **δεν** είναι γνωστές εκ των προτέρων.
- Απαιτήσεις εμφανίζονται μία-μία και ενσωματώνονται **άμεσα** στη λύση χωρίς **καμία** άλλη μεταβολή.
 - Αλλαγή διαμόρφωσης δικτύου: ακριβή ή και μη εφικτή!
- OFL με τυχαία διάταξη απαιτήσεων.
 - Απαιτήσεις επιλέγονται αυθαίρετα, αλλά εμφανίζονται σε τυχαία σειρά (σύμφωνα με μια τυχαία μετάθεσή τους).

Αλγόριθμος Meyerson

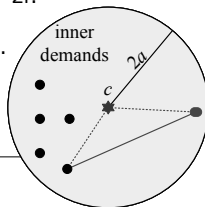
- Διατηρούμε σύνολο facilities F . Αρχικά $F = \emptyset$.
- Εμφάνιση νέας (τυχαίας) απαίτησης u :
 - Νέο facility στη θέση του u με πιθανότητα $d(F, u)/f$. Κόστος εγκατάστασης f .
 - Διαφορετικά, εξυπηρέτηση u από κοντινότερο facility. Κόστος εξυπηρέτησης $d(F, u)$.
- Απόφαση και κόστος (και δομή λύσης) είναι αμετάκλητα!
 - Γραμμικός χρόνος εκτέλεσης.

Ανάλυση

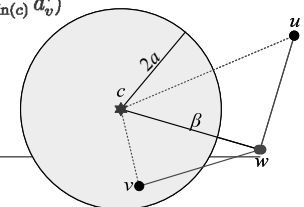
- Αν απαιτήσεις εμφανίζονται με τυχαία σειρά, ο αλγόριθμος έχει λόγο προσέγγισης $O(1)$!
 - Αναμενόμενο κόστος για απαίτηση $u \leq 2d(F, u)$.
 - Θεωρούμε βέλτιστο facility c που εξυπηρετεί n απαιτήσεις με κόστος $\text{Asg}(c)$, και θέτουμε $a = \text{Asg}(c)/n$.
- Inner απαιτήσ.: $n/2$ πλησιέστερες σε c - εντός $\text{Ball}(c, 2a)$.
 - Αναμενόμενο συνολικό κόστος μέχρι πρώτη facility σε θέση inner απαίτησης $\leq f$ (εξυπ.) + f (εγκατ.) = $2f$.
 - Αναμενόμενο κόστος για κάθε επόμενη inner απαίτηση $u \leq 2d(F, u) \leq 2(d_u^* + 2a)$.
 - Αναμενόμενο κόστος για inner:

$$2(f + \text{Asg}(c) + \sum_{u \in \text{In}(c)} d_u^*)$$
 - Ανεξάρτητο από σειρά εμφάνισής τους.

Ανάλυση

- Outer απαιτήσεις όσες δεν είναι inner.
 - Έστω $d(F, c) = \beta$ όταν outer απαίτηση u : $d(F, u) \leq d_u^* + \beta$.
 - Για «εκτίμηση» β , χρησιμοποιούμε τυχαία διάταξη απαιτήσεων και αναμενόμενο κόστος inner απαιτήσεων.
 - Έστω v τελευταία inner απαίτηση πριν u : $\beta \leq d(F, v) + d_v^*$
 - v «επιλέγεται» ισοπίθανα μεταξύ inner απαιτήσεων:
- $$d(F, u) \leq d_u^* + \frac{2}{n}(f + \sum_{v \in \text{In}(c)} d(F, v) + \sum_{v \in \text{In}(c)} d_v^*)$$
- $$\leq d_u^* + \frac{2}{n}(2f + \text{Asg}(c) + 2 \sum_{v \in \text{In}(c)} d_v^*)$$

Ανάλυση

- Συνολικό αναμενόμενο κόστος για inner απαιτήσεις: $2(f + \text{Asg}(c)) + \sum_{u \in \text{In}(c)} d_u^*$
- Συνολικό αναμενόμενο κόστος για outer απαιτήσεις:

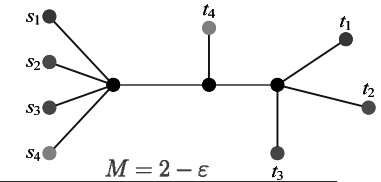
$$2 \sum_{u \in \text{Out}(c)} d(F, u) \leq 2 \sum_{u \in \text{Out}(c)} d_u^* + 4f + 2\text{Asg}(c) + 4 \sum_{v \in \text{In}(c)} d_v^*$$

$$\leq 4f + 4\text{Asg}(c) + 2 \sum_{v \in \text{In}(c)} d_v^*$$
- Συνολικό αναμενόμενο κόστος:

$$6f + 6\text{Asg}(c) + 4 \sum_{v \in \text{In}(c)} d_v^* \leq 6f + 8\text{Asg}(c)$$
 - Λόγος προσέγγισης 8 (μπορεί να βελτιωθεί λίγο).
 - Με αυθαίρετη σειρά εμφάνισης, $\Theta\left(\frac{\log n}{\log \log n}\right)$ λόγος ανταγωνισμού:

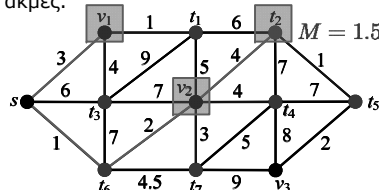
Multicommodity Rent-or-Buy

- Μετρικός χώρος (π.χ. μη κατευθυνόμενο γράφημα $G(V, E)$ με θετικά μήκη c_e στις ακμές $e \in E$ και αποστάσεις κορυφών).
- Απαιτήσεις σύνδεσης $(s_1, t_1), \dots, (s_k, t_k)$ και $M > 1$.
- Δίκτυο ελάχιστου κόστους για σύνδεση όλων των (s_j, t_j) .
 - Ακμή e «ενοικιάζεται» με κόστος $c_e \times \#$ (απαιτήσεων στην e) ή «αγοράζεται» με κόστος $c_e \times M$ (οικονομίες κλίμακας).
 - Γενίκευση Steiner forest όπου κόστος ακμών δίνεται από αύξουσα κοίλη συνάρτηση της κυκλοφορίας.
 - Μελετήθηκε εκτενώς λόγω εφαρμογών στον σχεδιασμό δικτύων.

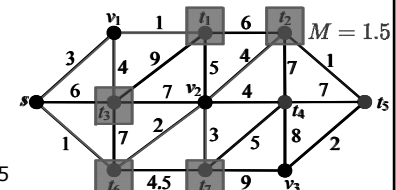
Connected Facility Location

- MRoB με κοινό s για όλες τις απαιτήσεις σύνδεσης.
 - Δίνεται γράφημα $G(V, E, c)$, $s \in V$, $T \subseteq V$, και $M > 1$. Ζητούνται $E_b, E_r \subseteq E$, ώστε $(T \cup \{s\}, E_b \cup E_r)$ συνεκτικό, και $M \sum_{e \in E_b} c_e + \sum_{e \in E_r} c_e u_e$ ελάχιστο.
 - $u_e = \#s$ - t συνδέσεων που χρησιμοποιούν e .
- Υπολογισμός (βέλτιστου συνόλου) hubs όπου απαιτήσεις του T συνδέονται «ενοικιάζοντας» ακμές.
- Hubs συνδέονται στο s «αγοράζοντας» τις ακμές αντίστοιχου Steiner tree.

Connected Facility Location

- Αλγόριθμος [Gupta, Kumar, Roughgarden, STOC 03]:
 - Κάθε αίτηση $t \in T$ γίνεται hub με πιθανότητα $1/M$. Έστω T' το σύνολο των hubs που προκύπτει.
 - Υπολογίζουμε Steiner tree για $T' \cup \{s\}$ και «αγοράζουμε» αντίστοιχες ακμές.
 - «Ενοικιάζουμε» ακμές (συντομότερου μονοπατιού) για σύνδεση κάθε $t \in T \setminus T'$ στο κοντινότερο hub.
- Έστω Z^* βέλτιστο κόστος.
 - Αναμενόμενο κόστος βέλτιστου Steiner tree για $T' \cup \{s\} \leq Z^*$
 - Αναμενόμενο κόστος για «ενοικίαση» $\leq 2Z^*$
 - Λόγος προσέγγισης ≤ 3.55

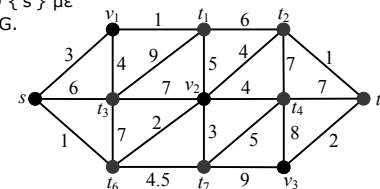
Ανάλυση

- Αναμεν. κόστος βέλτιστου Steiner tree για $T' \cup \{s\} \leq Z^*$
 - Έστω Δ^* το Steiner tree που «αγοράζει» η βέλτιστη λύση.
 - Για κάθε $t \in T$, $\delta^*(t)$ η κορυφή του Δ^* όπου συνδέεται το t , και $c(\delta^*(t), t)$ το κόστος «ενοικίασης» στη βέλτιστη λύση.
 - Άρα $Z^* = M \sum_{e \in \Delta^*} c_e + \sum_{t \in T} c(\delta^*(t), t)$
 - Για σύνδεση $T' \cup \{s\}$, «αγοράζουμε» τις ακμές του Δ^* , και $\forall t \in T'$, τις ακμές στο συντομότερο $\delta^*(t) - t$ μονοπάτι.
 - Αφού κάθε t εντάσσεται στο T' με πιθανότητα $1/M$, το αναμενόμενο κόστος δεν ξεπερνά:

$$M (\sum_{e \in \Delta^*} c_e + (1/M) \sum_{t \in T} c(\delta^*(t), t)) = Z^*$$
- Σε poly-time, υπολογίζουμε Steiner tree για $T' \cup \{s\}$ με αναμενόμενο κόστος $\leq 1.55 Z^*$ [RobinsZelikovsky, 00].

Ανάλυση

- Αναμενόμενο κόστος για «ενοικίαση» $\leq 2Z^*$
 - Κόστος «ενοικίασης» εξαρτάται μόνο από T' και όχι από συγκεκριμένο Steiner tree για σύνδεση $T' \cup \{s\}$.
 - Θδο αναμενόμενο κόστος ενοικίασης \leq αναμενόμενο κόστος Min Spanning Tree στο $T' \cup \{s\} \leq 2Z^*$.
 - Απόδειξη με προσαρμογή αλγόριθμου Prim με αρχική την s .
 - Πλήρες γράφημα στο $T \cup \{s\}$ με βάρη τις αποστάσεις στο G .

Ανάλυση

- Αλγ. Prim: στην επανάληψη j , θεωρούμε t_j με ελάχιστη απόσταση προς δέντρο Δ_{j-1} που έχει ήδη κατασκευαστεί.
 - Με πιθανότητα $1-1/M$, δεν αλλάζουμε Δ_{j-1} και «ενοικιάζουμε» συντομότερο $t_j - \Delta_{j-1}$ μονοπάτι.
 - Αναμενόμενο κόστος $\leq (1 - 1/M) c(t_j, \Delta_{j-1})$
 - Με πιθανότητα $1/M$, «αγοράζουμε» συντομ. $t_j - \Delta_{j-1}$ μονοπάτι, και προσθέτουμε t_j στο Δ_{j-1} .
 - Αναμενόμενο κόστος $\leq (1/M) M c(t_j, \Delta_{j-1})$
 - Αναμ. κόστος «ενοικίασης» \leq αναμ. κόστος δέντρου που καταλήγουμε $\leq 2Z^*$

